

1987, 24. prosince – Koncept zprávy vypracovaný členem Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných Petrem Uhlem „Případ Františka Veise“ o pronásledování Františka Veise, která byla adresována velvyslancem USA a SRN v Praze.¹

Případ Františka Veise

Ve sděleních č. 35, 37, 48 a 52² z roku 1978 referoval VONS^a o trestním stíhání a odsouzení Jaroslava Dvořáka a jeho společníků pro trestné činy proti republice, a to přípravu k podvracení republiky a opuštění republiky (ve formě pomoci, přípravy atd.). Celý případ souvisel s trestní věcí proti ing. Vojtěchu Valovi, kterého VONS nehájil a který byl odsouzen za pokus odletět z Československa amatérsky vyrobeným vírníkem a přepravit s sebou písemnosti obsahující údajně státní tajemství k trestu odnětí svobody v trvání třinácti a půl roku. Civilní i vojenské soudy projednávaly obě trestní věci v roce 1978. Ve skupině Jaroslava Dvořáka byl i František Veis, nar. 5. 7. 1932, bývalý důstojník ČSLA, později recepční, trvale bytem <141 00>^b Praha 4, <Vyskočilova 3>^c (kde bydlí jeho provdaná dcera, paní Carmen <Svobodová>^d). František Veis byl tehdy odsouzen za přípravu k trestnému činu opuštění republiky a za pomoc k tomuto trestnému činu, kterou měl poskytnout V. Valovi (§ § 7/1 a 10/ 1 k 109/1 tr. z.) k trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců v I. NVS. VONS se tehdy trestní věci proti Jaroslavu Dvořákovi a spol. ujal i proto, že <samo>^e stíhání pachatelů trestného činu opuštění republiky bylo a zůstává ve zřejmém rozporu s příslušným ustanovením Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

^a Původně bylo napsáno „jsme referovali“, oprava byla provedena ručně.

^b Do textu dopsáno rukou.

^c Do textu dopsáno rukou.

^d Do textu dopsáno rukou.

^e Nad textem dopsáno strojem.

Koncem roku 1978 byl po jedenáctiměsíčním věznění František Veis podmíněně propuštěn. Po velkých obtížích se získáním zaměstnání se rozhodl s rodinou k emigraci, která mu byla povolena.³ Těsně před vystěhováním z Československa byl 9. dubna 1980 opět uvězněn a dne 24. 10. 1980 odsouzen Vyším vojenským soudem v Příbrami, jehož senát za předsednictví pplk. JUDr. Hlaváčka zasedal v Praze, k souhrnnému trestu dvanácti let ve III. nápravně výchovné skupině, při současném zrušení výroku o trestu předchozího rozsudku, neboť kromě již odsouzeného jednání byl uznán vinným i přípravou k trestnému činu vyzvědačství (podle § § 7/1 k 105 tr. z.).⁴ Vojenské kolegium Nejvyššího soudu ČSSR rozsudek dne 16. 12. 1980 potvrdilo.⁵ Vyšší vojenský soud v Příbrami zamítl v letech 1980 a 1982 dvakrát návrh na povolení obnovy řízení; také na podnět ke stížnosti pro porušení zákona byl odložen.

Skutková podstata přípravy k vyzvědačství, již se měl F. Veis dopustit, je tato: Podle svědecké výpovědi PhDr. Marka Turnského ho měl v roce 1975 F. Veis požádat, aby při služební cestě dr. Turnského do Stockholmu, kam jel instalovat folkloristickou výstavu, tlumočil pracovníkům amerického velvyslanectví ve Švédsku, že se jim František Veis nabízí k provádění zpravodajské činnosti v Československu ve prospěch USA. F. Veis rozhodně popírá, že by kdy o něco takového Marka Turnského požádal. Výpověď M. Turnského potvrzují dva další svědci, a to Jan Garba a Vojtěch Vala, kteří vypověděli, že jim F. Veis o všem později vyprávěl. Tito dva svědci navíc uvádějí, že jim F. Veis prozrazoval i různá vojenská tajemství, s nimiž se seznámil jako důstojník ČSLA do roku 1970. Je přitom známo, že při svědeckých výsleších v předcházející trestní věci proti Jaroslavu Dvořákovi a spol. měnil Vojtěch Vala často své výpovědi (naposledy u hlavního líčení) a že byl zcela pod vlivem Státní bezpečnosti.⁶ Pokud jde o Jana Garbu, členové a spolupracovníci zaznamenali několik hodnověrných svědectví prokazujících, že tento bývalý příslušník SNB a BND (zpravodajské služby NSR) po svém návratu do Československa v roce 1976 systematickým způsobem spolupracuje s STB a že na základě jeho nepravdivých výpovědí byla celá řada československých občanů

odsouzena k dlouholetým trestům odnětí svobody, a to obvykle pro trestný čin vyzvědačství. (Katolický kněz Topiarz⁷, žijící v exilu v NSR, byl dokonce v lednu 1977 odsouzen v nepřítomnosti k trestu smrti.) <Znám osobně Jana Mičánka a Leonarda Petera (občana NSR)⁸, kteří v 2. polovině 70. let a v 1. polovině 80. let byli řadu let vězněni pro trestný čin vyzvědačství na základě Garbových lživých výpovědí a o několika dalších vím z doslechu.>^a

František Veis považuje své odsouzení za zcela nespravedlivé a celý případ za vykonstruovaný. Tak soud například nepovolil, aby byli vyslechnuti velitelé vojenských útvarů, kde F. Veis dříve sloužil, kteří by mohli odhalit nepravdivost některých tvrzení Valy a Garby.⁹ I vojenský znalec u soudu prohlásil, že se zásadně nevyjadřuje k pravdivosti informací o vojenských záležitostech; posuzuje jen to, zda údajná informace je, nebo není vojenským tajemstvím. František Veis rovněž tvrdí, že chatrnost celé konstrukce případu je patrná ze samostatného spisu. Dlouhá léta se však nemůže dovolat jakéhokoliv přezkumného řízení.

Vzhledem k morálnímu profilu Jana Garby a informacím o chování ing. Valy lze mít vážné pochybnosti, zda k nabídce Františka Veise americkým diplomatům skutečně došlo. Ale i v případě, že by v roce 1975 F. Veis takovou nabídku skutečně učinil, považují trest 12 let za nepřiměřený a jeho výkon v III. NVS za krutý. Upozorňuji také na špatný zdravotní stav <pěta>^b padesátiletého Františka Veise; v poslední době došlo ke zhoršení zvláště psychického stavu. František Veis je vězněn v nejpřísnějším (třetím) vězeňském režimu, a to v NVÚ MS Valdice u Jičína.

Z dvanácti let odpykal F. Veis již <osm>^c a půl roku. Při normálním průběhu by jeho trest skončil <9. 5.>^d 1991. Viz sdělení VONS č. 690 a 713¹⁰ a Infoch/77/17/87 str. 19.¹¹

^a Do textu dopsáno rukou.

^b Do textu dopsáno rukou.

^c Do textu dopsáno rukou.

^d Do textu dopsáno rukou.

<P. S. Charta 77 (dokument č. 5/86) a VONS (sdělení č. 505)¹² navrhly, aby F. Veis byl zařazen do příští výměny vězňů Východ–Západ. V září 1989 požádal F. Veis písemně USA a NSR o politický azyl.>^a

LP, Sb. VONS, inv. č. 315, sign. III/7, kart. 54. – Koncept, strojopis, 2 strany A4.

POZNÁMKY

- ¹ K případu Františka Veise i k předchozím souvisejícím případům Vojtěcha Valy a Jaroslava Dvořáka a spol. viz dále sdělení VONS č. 12, 35, 37, 48, 52, 1023 a 1051, dokumenty č. 12, 35, 37, 48, 52, 1027 a 1055, a dokumenty č. 1128 a 1130.
- ² Dokumenty č. 35, 37, 48 a 52.
- ³ Tím na sebe zřejmě znovu upozornil StB, která jej začala v roce 1980 operativně rozpracovávat, TOMEK, Prokop: Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných a problematika tzv. vyzvědačů, in: Jaroslav Pažout (ed.): *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných. Politická perzekuce, opozice a nezávislé aktivity v Československu v letech 1978–1989*. Sborník grantového projektu č. 3, Praha 2009, s. 16.
- ⁴ Senát Vyššího vojenského soudu v Příbrami složený z předsedy pplk. JUDr. Josefa Hlaváčka a soudců plk. JUDr. Rudolfa Mlčáka, plk. Ing. Miloslava Rédla, plk. Miloslava Rypoty a pplk. Stanislava Rona odsoudil Veise mj. proto, že „od roku 1975 s cílem za získání určitých výhod předat orgánům cizí zpravodajské služby informace blíže uvedené ve spise mající charakter státního tajemství zvláštní důležitosti, k jejichž uchování byl vázán slibem mlčenlivosti, postupně až do roku 1978 pomocí dalších osob se snažil navázat spojení s orgány cizího státu, přičemž ve snaze splnění tohoto zámyslu v přesně nezjištěné době začátkem roku 1978 ve věznici MS č. 1 v Praze-Ruzyni úmyslně vyzradil nepovolané osobě skutečnosti blíže uvedené v trestním spise, tedy jednáním pro společnost nebezpečným, které záleželo v úmyslném vytváření podmínek k vyzrazení státního tajemství cizí moci“. Rozsudek Vyššího vojenského soudu v Příbrami v případě F. Veise z 24. 10. 1980 byl publikován in: TOMEK: Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, s. 23–29.
- ⁵ V usnesení odvolacího soudu, v jehož čele stál plk. JUDr. Štefan Čambálik, bylo uvedeno: „Všechny shromážděné důkazy byly při hlavním líčení senátem vyššího vojenského soudu v Příbrami provedeny a vyhodnoceny ve shodě a příslušnými ustanoveními trestního řádu. Proto odvolací soud neměl pochybnosti

^a Do textu dopsáno rukou.

o tom, že v trestní věci obžalovaného Františka Veise byl správně zjištěn její skutečný stav a že z něho také soud I. stupně při své rozhodování vycházel, když dospěl k závěru, že obžalovaný svým jednáním naplnil po objektivní i subjektivní stránce trestnou činnost, jak je uvedena ve výrokové části napadeného rozsudku.“ Usnesení vojenského kolegia Nejvyššího soudu ČSSR o odvolání ve věci F. Veise ze 16. 12. 1980 viz in: KS v Plzni, soudní spis k případu Jaroslav Dvořák a spol. (spis. zn. 1 T 007/78) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. 14 Rt 127/90.

⁶ Vala spolupracoval již během vyšetřovací vazby v roce 1977 s odborem vnitřní ochrany Sboru nápravné výchovy. TOMEK: Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, s. 14.

⁷ Celým jménem František Topiarz.

⁸ K případu Leonarda Petera viz sdělení VONS č. 185, dokument č. 186.

⁹ Během obnoveného řízení před Vyším vojenským soudem v Příbrami v roce 1991 Garba přiznal, že svou výpověď učinil na popud příslušníků StB, neboť se údajně obával odsouzení k trestu smrti. TOMEK: Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, s. 16–17.

¹⁰ Dokumenty č. 693 a 716.

¹¹ Veisova žádost o podmíněčné propuštění byla přijata Vojenským obvodovým soudem v Hradci Králové až 28. 4. 1989 pod vlivem úmrtí Pavla Wonky a zároveň špatného zdravotního stavu F. Veise, viz také sdělení VONS č. 1023 a 1051, dokumenty č. 1027 a 1055; též TOMEK: Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, s. 16.

¹² Dokument č. 508.